

ГЕОГРАФИЯ НА КОТЕЛ И СЕЛИЩНАТА МУ СИСТЕМА

Игнат Пенков, Мартин Гловия

Град Котел е разположен в тектонски обособена и ерозионно видоизменена котловина в западния дял на Източна Стара планина. Той се намира на 540 м надморска височина, като достига 630 м в горния и 460 в долния край. На север от града се издига Котленската планина, която започва от прохода Вратник на запад и достига Върбишкия проход на изток. Тя е дълга около 30 км и е част от Главната Старопланинска верига. Котленската планина се свързва на север с Лиса планина и граничи с обширната Герловска котловина. Западното ѝ разклонение се нарича Тиханка, а южното Сухи дял с височина 1080 м. Източното продължение са Белите брегове с Урушката стена и Луми дял със Злостен. На юг от Котел е високият горист планински дял Разбойна, чийто връх достига 1128 м височина и е най-високата точка в Котленския край. Източно от него се възвишава ридът Вида с характерна форма на пресечен конус. По на изток са ридовете Коминчето и Мира от Медвенската планина. През билото на Котленската планина се очертава известният Котленски проход с височина 685 м. Той е леснодостъпен и през него минава историческият път между Дунавската равнина и Горнотракийската низина, онаследен от главното шосе от Ямбол за Търговище.

Добре изразените морфографски единици около града с обгледни и достъпни върхове и била са важни привлекателни обекти за познавателния туризъм и почивното дело.

Скалният състав на Котленската котловина и близката ѝ околност е предимно от нагънати и разломени мезозойски седиментаровици и пясъчници. Те са припокрити от маломощна изветрителна и почвена покривка. В тектонско отношение главната структурна единица е Източнобалканският моноклинорий (И. Йовчев 1972) с известната дислокация Старопланинска челна линия (Е. Бончев, 1970). Установени са две типични морфоструктурни единици — Котленската антиклинала на север и тясната Разбойненска [синклинала на юг от града. Стопанско значение имат седиментните скали за строителни материали и за настилка. Открит е хладен минерален извор Барутеното кладенче. Водата му има постоянна температура 12° и мирис на сероводород. Изворот е свързан с разломните структури, но има много малък дебит.

Релефът около Котленската котловина отразява геоложкия строеж и ефекта на екзогенните процеси. Характерни са стъпаловидно разположените морфостратиграфски равнища по билото и склоновете на планинските дялове. Най-добре са запазени следите от Понтийската денудационна заравненост (900—1000 м височина). По-ниско са разположени следите от левантийската заравненост като склоново стъпало (700—800 м височина). Добре изразени са 2 плиоплейстоценски заравнености на 550 и на 600 м височина. Тези характерни заравнени форми на релефа са отделени от немного високи и полегати откоси и имат значение като условия и ресурси на стопанството в Котленско, защото върху тях са пасищата, поляните и обработваемите земи. Те имат значение и като рекреационна основа — места за почивка, за пешеходен и ски туризъм.

Водноерозионните и водноакумулационните форми са част от потамогенния релеф на Котленската котловина. Те са образувани от действието на Котленската река (Котлешница) и нейните притоци Сухойска и Глогова. Характерни са късите и тесни проломи на Сухойка в горното течение и на Котленска река в долното ѝ течение „Железни врата“. Леглото на реката е предимно скалисто, което доказва активната дълбочинна ерозия. Добре запазени следите от водноакумулационни форми са първата и втората надзаливна тераса по брега на главната река и нейните притоци. По тях са разположени западната и южната част на града всред долинно разширение. В разкритите на повърхността нагънати и разломени варовикови пластове с кредна възраст в Котленската планина се проявяват интензивни корозионни процеси и е разпространен типичен карстогенен релеф. Интересни са формите на екзокарста, изразени в кари и карни повърхнини, въртопи и понори, и свързаните с тях характерни форми на ендокарста — карстови пропасти и пещери с подземни реки и езера и с карбонатна украса.

Котленският карст е станал известен още през XVIII и XIX в., когато редица пещери са били използвани като убежища и скривалища на хайдути, даже Г. С. Раковски е използвал една от тях, която носи сега и неговото име. Котленските пещери се споменават за пръв път от д-р И. Богоров 1846 г. и от Г. С. Раковски 1854 г. Пръв принос за проучване на карста в Котленския край прави чешкият изследовател на нашата природа Карел Шкорпил през 1884 г. Много по-късно с модерни изследователски средства и организация през 1960 г. и особено през периода 1964—1970 г. се поставят научните основи на спелеоложките изследвания в Котленско. Открита е втората по дълбочина пропадна пещера у нас „Ледника“ с 242 м дълбочина. Котленският карстов район се разделя на две — западен и източен, с много характерен комплекс корозионни форми. Наброяват се около 20 пещери и карстови пропасти с различни размери, дължина и дълбочина. От тях най-благоприятни условия за обзавеждане като спелеоложки обект за вътрешния туризъм има

Дряновата пещера. Котел може да стане трети център след Кардуково и Чепеларе за подготовка на спелеоложки кадри у нас.

Антропогенният релеф е най-млад в развитието си и отразява стопанската и творческата дейност на хората от Котленския край. Изразителни са изкопите и насипите, мостовите във връзка с прокарването на шосетата и горските пътища, терасирането на склоновете за градоустройството на Котел и летовищното дело, заравняването на терена за паркове, градини, спортни площадки, рибарници и др.

Град Котел и неговата околност се намират в пояса на умерения климат, но под влияние на орографските условия и надморската височина се отличава с полупланински континентални климатични особености. Голямо влияние оказва върху климатичните елементи експозицията на планинските склонове. Закътан между планинските склонове на Котленска планина и Разбойна, Котел е защитен от студените въздушни маси през зимния период, но до него не достигат и топлите въздушни маси от субтропичния пояс. Чувства се влиянието на орографията с характерната въздушна циркулация с дневен и нощен вятър (горняк и долняк) по склоновете на двете оградни планини и котловинното дъно. Метеороложката станция на града се намира на 527 м височина. Тя отчита средна годишна температура 8,9°. Само през януари и февруари средномесечната температура е отрицателна. През януари тя спада до -1,3°, но през юли средно месечната е 18,8°. Температурата през м. октомври е по-висока от тази на м. април и затова есента е много благоприятен сезон за почивка, а мекият климат привлича много летовници в Котел през цялата година. Годишната валежна сума е 794 мм. Разпределението на валежите по годишни времена в % от годишната сума е, както следва: през зимата падат около 22%, през пролетта 31%, през лятото 20% и през есента 27%. Характерен белег е летният валежен минимум, който отразява континенталното влияние, а по-изобилните пролетни и есенни валежи са под влияние на Черноморския басейн. Снежната покривка се образува редовно през зимния период от ноември до март. Тя се отразява благоприятно както за почвеното овлажняване, така и за развитието на растителността. Тя подхранва до късна пролет изтичащите от планинските била реки и особено подземните води на буйните котленски карстови извори. Значението ѝ за зимен спорт и туризъм тепърва ще бъдат оценени с развитието на Котел като важен курортен център. Вредоносни са сланите за някои селскостопански култури. Свободното от слана време е средно 168 дни, докато в Сливен е 221 дни средно.

Котленската котловина попада в Черноморския водосборен басейн, понеже р. Котленска е приток на р. Луда Камчия. Котленска река има дължина 25 км, а нейната водосборна област обхваща 232 кв. км. Води началото си от Котленските карстови извори,

които се намират в южното подножие на Сухи дял. Те са пет на брой, от които най-буен е Казанчето. Температурата на водата се колебае от 7° до 16,5° и водите не замръзват зимно време. Карстовите извори имат по-големи водни количества през пролетта от февруари до юни. Водите им намаляват през периода август—ноември. Водният им дебит е от 200 до 580 литра в секунда. Котленските карстови извори имат голямо стопанско значение. За осигуряване на изкуствено напояване на пасищата е изграден напорен водопровод до билото на Сухи дял и Тиханка. Близко до изворите са разположени големите басейни на модерно риборазвъдно стопанство на Котел. Близката околност на карстовите извори е превърната в привлекателен лесопарк, който е главната ежедневна рекреационна база на котленци и летовниците.

За да не прави пакости пролетно време при рязко покачване водите на реката, се налагат няколко мероприятия, като преграждане на нейното легло, образуване на микроязовири за регулиране на речния ѝ отток, а водните ѝ площи ще се използват за спортуване и рекреация. Налага се укрепване и канализиране на речното ѝ легло в границите на града и особено запазване водите ѝ от замръсяване. В Котленския край преобладават кафявите горски почви по планинските била и склонове, рендзините в карстовите райони и излужените канелени горски почви в котловината и склоновете с южна експозиция. По долината на р. Котленска има алувиално-ливадни почви. Почвените ресурси в Котленския край благоприятствуват развитието на естествената горска, храстова и тревна растителност, а в обработваемите земи разни селскостопански култури — зърнени, зеленчукови и овощни.

Естествената растителност е представена от букови и дъбови гори, които покриват оградните планински склонове и била. Много земи са стопански овладени чрез обезлесяване за разширяване на пасищата и за получаване на дървен строителен и горивен материал. Залесяването обхваща отделни части от котловинното дъно и планинските подножия. Преобладават насаждения от бял бор и се получава типична биосферна горска инверсия в Котленския край. Високите била и горски поляни и някогашни сечища са заети от тревиста формация — важна основа за развитието на овцевъдството. Разпространени са и много лечебни растения, изобилствуват здравецът и люлякът. За защита на природната среда в Котленския край трябва да се положат още повече грижи, насочени към възстановяване на природните богатства. Прекрасният модерен природонаучен музей играе важна роля за възпитаване на жителите на града и летовниците в природо-защитното дело и показва природните богатства на Котленския край.

Благоприятните климатични условия са предпоставка за развитието на Котел като биоклиматичен курорт, а другите природни богатства релеф, води и растителност спомагат за процъфтяването

му като туристически център, който може да приема летовници и туристи през цялата година при наличието на все по-разрастваща се инфраструктура на стопанския и социалния туризъм с богати и разнообразни антропогенни условия и ресурси.

* * *

Котел е един от ония наши градове, в които най-ярко е отразено развитието ни през феодализма, капитализма и социализма. Досегашните историко-географски сведения ни дават основание да търсим развитието на града в следните градотворящи фактори: карстовите извори, реките Котлешница и Глогова, голямото горско богатство, кръстопътното положение и богатите пасища. Тези фактори са имали едно или друго проявление в различните обществено-исторически епохи.

Котел, наричан от турците Казан, е наследник на стари римски, византийски и български крепости, които са пазели пътищата през проходите Котленски и Върбишки.

Котел е разположен по левия бряг на р. Котлешница, недалеч от Карстовите извори. Градът отстои на 72 км североизточно от Сливен, на 38 км южно от Омуртаг и на 44 км от първокласното пътно кръстовище, известно с името „Петолъчката“. Тук се събират пътища от Сливен, Бургас, Ямбол, Котел и Стралджа. Само на 3 км северно от града е Котленският проход. Тук се отклонява път от главното шосе за Кипилово и Елена.

Според д-р Ив. Богоров (Избрани произведения. Описание на с. Котел, С., 1963 г., стр. 75—80) Котел е възникнал към 1545 г., когато тук идват заселници от махала Новачка (сега изчезнало селище), К. Иречек (Княжество България, т. I и II. Пловдив, 1899, стр. 726) счита, че по това време са дошли и заселници от с. Раково, и определя, че Новачка е била към днешното село Медвен. През кърджалийските вълнения, края на XVIII и началото на XIX в., Котел е бил укрепено селище и в него се заселват бегълците от кърджалийските набези, селяни от близките села „Тича, Върбица Жеравна, Раково, Медвен, Катунца и далечната Факия“ (пак там, стр. 727).

През целия период до Освобождението Котел се е наричал все село и „никога град“. К. Иречек намерил в Котел книга, печатана във Венеция през 1561 г. (пак там, стр. 728). През това време Котел е бил вече значителен занаятчийско-търговски и овчарски център. Пак К. Иречек свидетелствува, че заселниците от махала Новачка имали преди разрушаването ѝ от турците „от 30 до 80 казанджийници или бакърджийски дюкяна“ (пак там, стр. 733—734). В началото на XIX в. в Котел процъфтява производството на килими и черги, за които К. Иречек пише, че са „много мъчни и скъпи“ (пак там, стр. 130), а водата на двата големи карстови извора кара няколко

тепавици. С икономическото развитие на селото върви и просветното дело. Д-р Богоров описва селището така: „Село Котел брои 1120 къщи и има 3 училища: едното за момчета, другото за момичета, а третото — Голямото школо (Котленската академия) . . . 15 хана, два метоха, . . . до 6000 души . . . чисти славянски българи“ (Ив. Богоров, цит. съч., стр. 75).

Както Богоров, така и Иречек, а по-късно и Захари Стоянов описват стопанското развитие на Котел и го обвързват преди всичко с овчарството. С многото заселници в Котел се увеличават стадата, а пашата намалява. Котленци обръщат поглед първоначално към земите на Айтос и Карнобат, наричани Долно поле, а по-късно и към Добруджа, наричана от котленските овчари Горно поле (обширни пасища, слабозаселен район, и то плътно с българско население). Котленци търгували с вълна, сирене, пастърма, месо и др. и не напразно се говорело, че всяка къща е „фабрика“ на споменатите изделия. В Котел идвали за стока не само от балканските предели на Турция, но и от Анадола (Мала Азия). Прочути били котленските аби, т. нар. „казан абаса“.

Захари Стоянов описва Котел, но вече като градец, познат в цяла България (Записки по българските въстания, книгоиздателство „Игнатов“, София, 1940, стр. 33—34). Котленци той описва като богати хора, хора с голям географски кръгзор, ходили са на Божий гроб и Света гора. Те са носители на новото в родния край и цялата страна и продължава: „В Котел най-мъчно ще се намери къща, в която да няма някой хаджия или хаджийка; а в по-набожните семейства всички почти са се мили в р. Йордан“ (пак там, стр. 35). Те са поддържали връзки със самия Цариград. Какво богатство е имало тогава в Котел личи от следното сведение на З. Стоянов (и при това само за един котленец) „Хаджи П., който притежава 13 къщи (кошари, б. а.) в Добруджа, който дава тайн (тайн е остаряла българска дума. Означава дневната или месечната дажба-заплата на един войник) на половината султанова ордия, който има близо 1000 коня ергеле и пр.“ (пак там, стр. 43 и 44) и продължава: „В Котел и околните села, на които той доста влияе, се правят къщи изключително на два ката.“

Котленчани използвали водната сила на карстовите извори като основен двигател за карането на тепавици, воденици, дараци и др. Населението на Котел се ползувало с някои привилегии като дервенджии и придружвачи на официалната поща. То плащало по-малки данъци, не работело ангария, турчин не можело да пренощува в селището и т. н. Много от тези права и свободи котленци запазили дори до средата на XIX в. След 1820 г. Котел доставял на турската армия до 20 хил. т аби и шаяци годишно.

Котленци отрано заживяват с вярата за освобождение от Русия. Те подкрепяли или участвували във войните между Русия и Турция в 1806—1812, 1829 и Кримската война (1853—1856 г.). Ко-

тел е право наричат „бойна база“ за четите на Г. Раковски, Хаджи Димитър и Стефан Караджа, на П. Хитов със знаменосец В. Левски. Последният е основал в Котел през 1871 г. революционен комитет.

Котел е дал на България 120 възрожденски деятели (напр. Г. С. Раковски, Софроний Врачански, Неофит Бозвели — винаги и с гордост се подписвал „котленец“), 12 души от Хаджи Димитровата чета, 6 Ботеви четници, около 40 опълченци и др.

За славата на Котел пее народната песен;

„Котел го сабя не сече,
Котел го куршум не лови,
Котел го огън не горй.“

И все пак двукатните му дървени къщи (от дъб и бук) не са устояли изцяло на трите големи пожара, които е преживял. Първият пожар е станал в 1864 г., когато изгорели 60 къщи, вторият — в 1873 г. — 90 къщи, и най-големият — в 1894 г. — 1360 къщи, като оцелели само 400 къщи (Иречек, К., цит. съч., стр. 724, предимно в м. Галата).

След Освобождението Котел (1878 г.) запада, но в очите на К. Иречек той е „доста голям град с 1416 къщи и 7056 жители“ (пак там, стр. 724). Градът е вече околийски център, но обедняващ и дава много изселници за Бургас, Сливен, Стара Загора и Габрово. Иречек видял Котел запустял, със затворени дюкяни. Изселват се и 150 къщи в Добрич (дн. Толбухин). Прокараната граница между Княжеството и Източна Румелия затваря пътя на котленци към Добруджа.

Замирането на икономическия живот в града се отразява и на броя на населението, което в 1934 г. е едва 3178 жители, а около 9. IX. 1944 г. дори 3000 ж. До революцията в Котел е имало само едно промишлено предприятие с 60 работници.

При социализма Котел — западналият градец, първоначално бавно, но след 1969 г. с излизането на Постановление 46 на МС е в бързо развитие.

Втори силен стимулатор за развитието на Котел е избирането му за център на община — селищна система. В последните 10—12 години населението му нараства на 7810 ж. (от тях 3761 м. и 4069 ж.), през 1970 г. на 8627 ж. (4234 м. и 4393 ж.), а за 1981 г. около 10 000 ж. В селищната система има около 28 000 души, а територията ѝ обхваща 770 кв. км.

Днес Котел е промишлено-транспортно и курортно селище. В града се изградиха редица промишлени предприятия, които използват водното богатство на изворите и реките, вълната от овцевъдството, работната сила и големия производствен опит на населението. Наред с традиционните отрасли се развиха и нови за Котел и селищната му система. Преобладава текстилният отрасъл. Той е представен от фабрика „Възраждане“, в която са заети 900 души.

Тук се произвеждат около 3 млн. м мебелни платове. Те намират добър пазар не само у нас, но и в чужбина. Около 1 млн. м се изнасят, и то предимно за СССР.

С голямо значение е предприятието „Котленски край“, където са ангажирани 460 души, предимно жени. Произвеждат се котленски и персийски килими. Годишното производство е към 10 хил. кв. м. Работи се на ръка и над 80% от производството е ръчен труд. В ДПП „Капитан Мамарчев“ над 400 души работят работно облекло. В пет цеха на предприятието в с. Тича, Ябланово, Ичера, Нейково и Жеравна работят други 400 души. Към тази група предприятия е и цехът за разнообразен трикотаж и платове.

Освен текстилната промишленост добре е развита дърводобивната и дървообработващата промишленост — шперплат, дограма, парен бук и амбалаж. Котел изнася амбалаж дори за Англия. В него работят 330 души, а годишната му продукция е 5—6 млн. лв. На същата сума дава продукция и заводът за осветителни тела, но само с 195 работници. Хранително-вкусовата промишленост е представена от една мандра, а строителната — от керамично предприятие.

Промислеността на града и селищната система дава 55 млн. лв. от основния дял на СОП — 95 млн. лв. Към АПК „Г. С. Раковски“ и в някои села от селищната система има неголеми промишлено-занаятчийски предприятия с годишна продукция 13 млн. лв. Някои от тези предприятия са кооперирани със заводи от Сливен и Бургас.

В единната търговска кооперация на селищната система се извършва стокооборот за 22 млн. лв.

Котел е средище на АПК от 1969 г. със 160 000 дка и 24 селища. Обработваемата земя възлиза на около 90 хил. дка, а пасищата и ливадите са 60 000 дка. Отглежда се годишно продукция за около 7 млн. лв. в растениевъдството (пшеница, малко фуражна царевица, овес, ягоди, хмел и др.) и 8 млн. лв. в животновъдството — предимно овцевъдство. Има около 67 000 овце, някога са били 600 хил. бр. Към АПК е организирана и промишлена дейност за около 10 млн. лв.

В селищната система на базата на природните условия и разпределението на населението и производството са се оформили 3 зони:

1. Северна с около 14 хил. ж. Обхваща Котел, Медвен, Катунца, Нейково, Жеравна, Градец и Тича. Тук е основната част от промишлеността на селищната система. Развито е отглеждането на фуражни култури, овощарство, хмелопроизводството и овцевъдството.

2. Североизточна с около 9 хил. ж. на селата: Ябланово, Малко село, Топузеве, Филаретово, Соколарци, Орлово. Тя е предимно аграрна, с развито овцевъдство.

3. Северозападна (Кипиловска) с около 4 хил. ж. В нея освен с. Кипилово влизат: Братан, Боринци, Стрелци, Остра могила, Каменка, Дъбове, Родинка. Развито е предимно горското дело, пасищното животновъдство — овце и крави.

Характерно за селищната система е, че населението нараства и че миграциите са незначителни както към нея, така и извън нея. Гъстотата е 33 души на кв. км.

Транспортът в общината е изключително автомобилен. Днес 54% от пътищата са асфалтови, 25% — макадамови и т. н. Има автогара с чести автосъобщения към Сливен, Омуртаг, Търговище Шумен и В. Търново.

В последните години Котел и някои от селищата на общината се развиват и като летовища. Климатът благоприятствува лекуването на белодробни и костно-туберкулозни заболявания. В северозападната част на града е изграден един от най-големите санаториуми за гръбначни изкривявания. Построен е къмпинг, оригинална механа (някогашна воденица), устроен е просторен парк южно от изворите и няколко почивни станции. Котел се посещава от курортисти най-вече от Бургас, Сливен, Русе, Ямбол и Варна. Годишно броят на туристите е 30 хил. души, но след откриването на Пантеона на възрожденците през 1981 г. градът е посетен от над 90 хил. души. Голям е броят и на чужденците, които наред с Котел посещават Жеравна, Медвен, Ичера и др.

Освен пантеона ценен обект за атракция на познавателния туризъм е историческият музей. Той е уреден в 4 оригинално устроени зали — на будителите, просветителите, бунтовниците и революционерите, като всяка преминава под знака на един виден котленец. В музея се пази сърцето на д-р Петър Берон и много от личните вещи на Г. С. Раковски. Тук е и снимката на Ст. Даковски — единствения българин, който е поддържал кореспонденция с К. Маркс.

Котел се посещава и заради паметните Котленски комуни от 1919 до 1923 г. Градът и селищата от общината дадоха свидни жертви в борбата с фашизма — Г. Гаврилов, Хр. Наков, Н. Черкезов и др.

Котел е в процес на усилено благоустройство. Разширяват се водопроводната и канализационната мрежа, павират се улици и площади, устрояват се паркове и градинки. Жилищният фонд, като изключим старите с архитектурно-историческо значение къщи, е почти обновен. Много от новите сгради са във възрожденски стил.

Котел е средище и на нашата народна музикална култура. От 400 души висшисти в селищната система 52 от тях работят в Средното музикално училище за народни инструменти. Други няколко десетки висшисти работят в средното специално художествено училище за приложни изкуства и в музеите на града (исторически, природен, етнографски), художествената галерия и др.

Заради възрожденската архитектура (къщи, черкви, училища), богатите на пещери карстови терени и старинните крепости Калето, Козек, Вида и др. Котел от 1957 г. е национален курортно-туристически обект, а се посещават често и по-известните селища, като Жеравна — 14 км, Медвен — 22 км, Тича — 16 км, Градец — 17 км, Нейково — 31 км, Кипилово — 37 км, Ичера — 44 км.

В Котел са изградени мотел-хотел на Балкантурист и туристическа спалня. Котел и Жеравна са включени в туристическите обекти за посещение от чужденци, почиващи по курортите ни на Черно море.

DIE GEOGRAPHIE DER STADT KOTEL UND SEIN SIEDLUNGSSYSTEM

Ignat Penkov, Martin Glownia

Zusammenfassung

In diesem Artikel machen die beiden Verfasser eine Übersicht der Komponenten von dem geographischen Milieu, die Entwicklung der Bevölkerung und den ökonomischen Zweigen und Komplexen der Stadt Kotel und sein Siedlungssystem.

Die geographische Lage der Stadt in einem Intramontanen Becken zwischen den Ketten der Ost Stara Planina, am Kreuzweg von Nord und Süd Bulgarien spiegelt sich in den typischen geographischen Bedingungen und Ressourcen sehr gut aus. Wichtige rekreative Bedingungen sind das milde kontinentale Gebirgsklimat, die wasserreichen Karstuellen, einige speleologische Objekte, das Mittelgebirgsrelief mit Buchen und Eichenwald und Wiesen bedeckt. Grosse Bedeutung für die Entwicklung der Stadt Kotel als nationaler Kurort und touristischer Zentrum mit Infrastrukturen für den sozialen und wirtschaftlichen Tourismus besitzen die physischgeographischen und anthropogenen Bedingungen und Ressourcen.

Die Stadt Kotel wurde von bulgarische Flüchtlinge im Jahre 1545 begründet als sie von den türkischen Orden im Gebirge Sicherheit suchten. Bis zur Befreiung von dem türkischen Joch im 1878 Jahr beschäftigten sich die Einwohner der Stadt und Umgebung mit Schafzucht, Handwerk und Handel. Kotel ist Geburtsort von mehr als 120 berühmte Kämpfer für Freiheit und Kulturwesen während der bulgarischen Renaissance. Im Jahre 1878 lebten in der Stadt 7056 Einwohner, im Jahre 1934 weniger als die Hälfte — 3178 Einwohner und im Jahre 1981 sind es schon mehr als 10 000 Einwohner.

Nach der sozialistischen Revolution in Bulgarien von 9. IX. 1944 entwickelt sich die Stadt Kotel auch als Industriel und Transportsiedlung. Die wichtigsten Industrierwerke sind Textil und Holzverarbeitungsbetriebe. Sehr bekannt sind die Kotelteppiche (Kotlenski Kilimi).

Kotel ist Zentrum eines Siedlungssystem von 24 Siedlungen mit insgesamt 28 000 Einwohner, geteilt in 3 Mikrorayons auf einer Fläche von 770 km². Die Stadt ist auch Zentrum eines Agrarindustriellen Komplexes mit 160 000 Dekar Fläche (Acker und Weiden) und 67 000 Schafe. Kotel ist berühmt mit viele Architektur Denkmähler, alte Holzhäuser, ein grossartiger Pantheon, eine Mittelschule für Musikanten auf Volksmusikinstrumente, eine Spezialschule für Kunstgewerbe, gut organisierte Mussen für Geschichte, Naturkunde und Volkskunde.